

The Relationship Between Five Personality Factors and Religious Belief with Early Emotional Relationships in Adolescents

Ebrahim Soltani Azemat¹, Mosayyeb Yarmohammadi Vasel^{1*}, Abolfazl Mohammadian²

¹Department of Psychology, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran

²Department of Clinical Psychology, Shahed University, Tehran, Iran

Article Info:

Received: 25 Aug 2022

Revised: 10 May 2023

Accepted: 17 May 2023

ABSTRACT

Introduction: In this research, the relationship between five personality dimensions and early emotional relationships with the mediating variable of religious belief in adolescents was investigated. **Materials and Methods:** The statistical population of this research included high-school teenagers in Hamedan City. Two hundred students were selected using the convenience and snowball sampling method, and the five-factor neo-personality questionnaires, religious orientation, and attitude and tendency towards premarital relationships through space virtualization were studied. **Results:** Path analysis results showed that among the five personality variables, the agreement had no direct or indirect relationship with emotional relationships. Extraversion and openness were, directly and indirectly, related to emotional relationships. Furthermore, conscientiousness and neuroticism were directly related to emotional relationships. **Conclusion:** The results showed that the personality dimensions of extroversion and openness has a negative effect on religious belief in early emotional relationships in adolescents. In addition, the reduction of religious belief facilitates the formation of early emotional relationships in adolescents.

Keywords:

- 1 Adolescent
2. Personality
3. Culture

*Corresponding Author: Mosayyeb Yarmohammadi Vasel

Email: yarmohamadivasel@basu.ac.ir

تحلیل مسیر رابطه بین پنج عامل شخصیتی و اعتقاد مذهبی با روابط عاطفی زود هنگام در نوجوانان

ابراهیم سلطانی عظمت^۱، مصیب یارمحمدی واصل^{۲*}، ابوالفضل محمدیان^۳^۱گروه روانشناسی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران
^۲گروه روانشناسی بالینی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

اطلاعات مقاله:

پذیرش: ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۲

اصلاحیه: ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۲

دریافت: ۳ شهریور ۱۴۰۱

چکیده

مقدمه: در این تحقیق، رابطه بین پنج بعد شخصیتی و روابط عاطفی زود هنگام با متغیر میانجی باورهای مذهبی در نوجوانان مورد بررسی قرار گرفت. **مواد و روش‌ها:** جمعیت آماری این تحقیق شامل نوجوانان دبیرستانی در شهر همدان بود. دویست دانش‌آموز با استفاده از روش نمونه‌گیری دردسترس و گلوله برفی انتخاب شدند و پرسشنامه‌های پنج عاملی شخصیت نئو، جهت‌گیری مذهبی، و نگرش و تمایل به روابط پیش از ازدواج از طریق فضای مجازی مورد مطالعه قرار گرفتند. **یافته‌ها:** نتایج تحلیل مسیر نشان داد که از میان پنج متغیر شخصیتی، توافق‌پذیری رابطه مستقیم یا غیرمستقیمی با روابط عاطفی ندارد. همچنین، برون‌گرایی و گشودگی به صورت مستقیم و غیرمستقیم با روابط عاطفی مرتبط بودند. علاوه بر این، ویژگی‌های وظیفه‌شناسی و روان‌جوری به صورت مستقیم با روابط عاطفی مرتبط بودند. **نتیجه‌گیری:** نتایج نشان داد که ابعاد شخصیتی برون‌گرایی و گشودگی تأثیر منفی بر باورهای مذهبی در روابط عاطفی زود هنگام نوجوانان دارند. به علاوه، کاهش باورهای مذهبی باعث تسهیل در تشکیل روابط عاطفی زود هنگام نوجوانان می‌شود.

واژه‌های کلیدی:

- ۱- نوجوانان
- ۲- شخصیت
- ۳- فرهنگ

*نویسنده مسئول: مصیب یارمحمدی واصل

پست الکترونیک: yarmohamadivasel@basu.ac.ir

مقدمه

ارتباط و دوستی قبل از ازدواج و زود هنگام بین دختر و پسر می‌تواند در سلامت نوجوانان بسیار مؤثر باشد؛ لذا تبیین علل تاثیرگذار در شکل‌گیری آن ضروریست و عوامل مختلفی از جمله کشش غریزی انسان به جنس مخالف در این خصوص مطرح است (۱). بنابر این یکی از بارزترین تغییرات اجتماعی دوران نوجوانی، ظهور روابط عاطفی^۱ است (۲). علاقه به همسالان با جنس مخالف در اوایل نوجوانی شروع به افزایش می‌کند و همچنین موجب می‌شود که نوجوان وقت بیشتری را برای گروه‌های اجتماعی با جنسیت مختلط صرف کند (۳). در تعریف روابط عاطفی هم بر دوتایی بودن و هم بر متمایز بودن‌شان تاکید می‌شود. در واقع روابط عاطفی تعاملات داوطلبانه مستمری هستند که متقابلاً از سوی هر دو عضو تأیید و با ابراز محبت شدید مشخص می‌گردند که می‌تواند جسمانی باشد و به روابط جنسی نیز ختم شود (۴). علاوه بر مطالعاتی که نشان داده‌اند روابط عاطفی در اواسط نوجوانی شروع می‌شوند الگوهای از روابط نیز وجود دارند که در آنها ورود زود هنگام و ورود دیر هنگام به روابط عاطفی دیده می‌شوند (۵).

عوامل کلیدی گسترده‌ای ممکن است بر روابط عاطفی زود هنگام اثرگذار باشند که در سه سطح فردی، بین فردی و اجتماعی شناسایی شده‌اند. نقش مذهب به‌عنوان عاملی درون فردی و توانمند در پیشگیری و کاهش ورود زودهنگام به روابط عاطفی و روابط پرخطر در پژوهش‌های مختلف بررسی شده است. اعتقاد مذهبی^۲ عبارت است از اعتقاد منسجم و یکپاره توحیدی مبنی بر اینکه خداوند محور امور است و ارزش‌ها، اخلاقیات، آداب و رسوم و رفتارهای انسانی را با یکدیگر و با طبیعت خویش تنظیم می‌نماید (۶) مذهب از طریق ایجاد یک نظام اخلاقی و به وجود آوردن فرصت‌هایی برای کسب شایستگی‌های آموخته شده و تهیه قوانین اجتماعی و همچنین نظام معنی‌دار شامل زندگی هدفمند و خودارزشمندی مثبت باعث کاهش رفتارهای پرخطر به ویژه رفتارهای عاطفی و جنسی زودهنگام و پرخطر می‌گردد (۷). مطالعات متعددی نشان داده‌اند که بین دینداری و تعداد شرکای جنسی و رابطه جنسی در نوجوانی رابطه منفی وجود دارد. سین‌ها و کانان^۳ در پژوهشی به بررسی رابطه مذهبگرایی و رفتارهای پرخطر در بین ۲۰۰۴ نفر در سنین ۱۱ تا ۱۸ سال پرداختند و نتیجه گرفتند که بین مذهب گرایی و رفتارهای پرخطر از قبیل رفتار

جنسی پرخطر، رابطه منفی معنی‌دار وجود دارد (۸).

در سطح عوامل فردی، شخصیت نیز دارای اهمیت است (۹). شخصیت نه تنها با حوزه‌های حیاتی زندگی از جمله کار، سلامت و طول عمر مرتبط است، بلکه با کیفیت روابط بین فردی نیز مرتبط است (۸). شخصیت ساختاری است که برای درک تجارب رابطه حیاتی است. موقعیت‌های بین فردی، به ویژه روابط نزدیک، می‌تواند زمینه اصلی‌ای باشد که شخصیت در زندگی روزمره ما در آن ظاهر می‌شود (۱۰). از آنجایی که شخصیت به مجموعه ویژگی‌های منحصر به فرد و باثبات یک فرد اشاره دارد، ممکن است نقش ویژه‌ای در جنبه‌های بین فردی زندگی شخص ایفا کند (۹). در خصوص ویژگی‌های شخصیتی نیز یافته‌های پژوهش‌های صورت گرفته بیان‌گر آن است که برخی افراد، از نظر عوامل شخصیتی بیشتر مستعد روابط عاطفی بی‌قید و بند هستند (۱۱). پنج عامل اصلی شخصیت یعنی روان‌رنجورخویی به تمایل تجربه خلق ملال انگیز مانند غمگینی، ناامیدی و گناه اشاره می‌کند؛ برون‌گرایی به همراهی و تحریک اجتماعی اشاره دارد؛ گشودگی و تجربه‌پذیری گویای نیاز به تنوع، تازگی و تغییر است؛ موافق بودن نشانگر میل به احترام گذاشتن به دیگران هنگام تعارض میان-فردی است و با وجدان نیز به احساس قوی هدف و سطوح اشتیاق بالا اشاره دارد (۱۲). نیکلسون^۴ و همکاران در پژوهشی با مقایسه میانگین نمره کلی رفتارهای پرخطر نشان دادند که رابطه برون‌گرایی، گشودگی به تجربه و روان‌رنجورخویی با رفتارهای پرخطر مثبت بود، در حالیکه تطابق‌پذیری و باوجدان بودن رابطه معکوسی با رفتارهای پرخطر داشتند (۱۳). همچنین، در تحقیقی نشان داده شد که افرادی که در برون‌گرایی یا روان‌رنجورخویی نمره بالا و در وظیفه‌شناسی نمره پایینی کسب می‌کنند، بیشترین احتمال ارتکاب رفتارهای پرخطر چندگانه مثل فعالیت جنسی بی‌قاعده و شرکای جنسی متعدد، را دارند و افرادی که در وظیفه‌شناسی نمره بالا و در برون‌گرایی نمره پایینی کسب می‌کنند، کمترین احتمال ارتکاب رفتارهای پرخطر را دارند (۱۴).

رابطه شخصیت با دینداری و اعتقادات مذهبی نیز بسیار مورد توجه بوده است، اما اطلاعات کمی در مورد آن وجود دارد (۱۵). در حقیقت پیش‌بینی‌کننده‌های دین‌داری شامل عوامل زمینه‌ای و موقعیتی هستند. عواملی مانند جامعه‌پذیری مذهبی (عمدتاً از طریق خانواده) رویدادهای منفی زندگی و تجربیات مثبت خود

¹ Emotional Relationships

² Religious Beliefs

³ Sinha J, Cnaan R

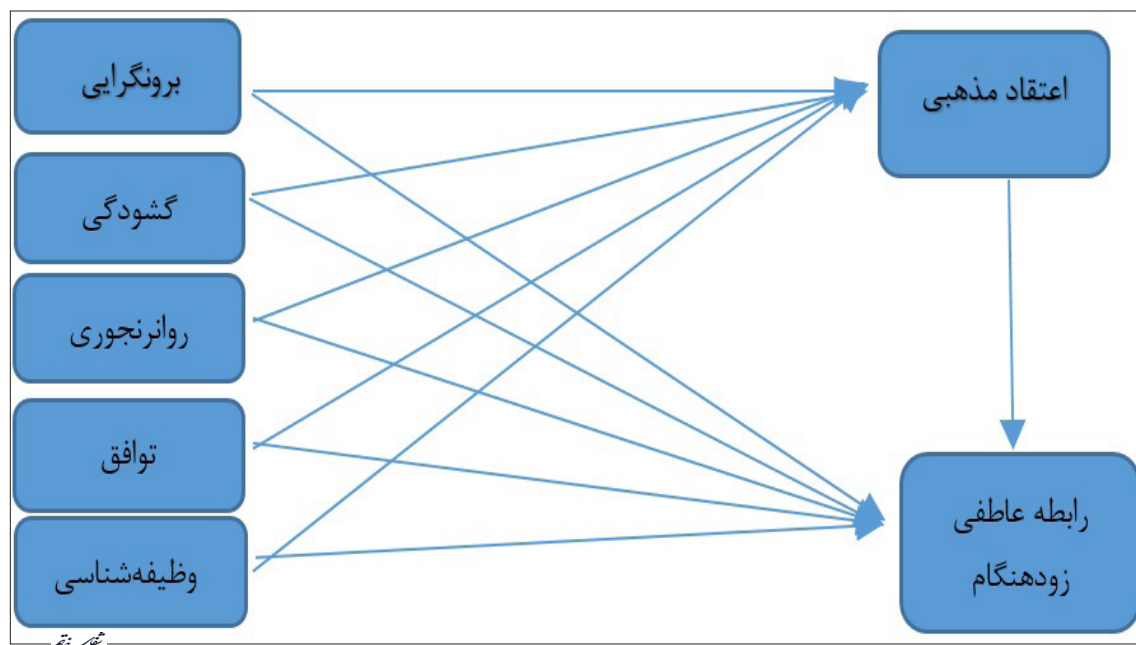
⁴ Nicholson N

معونیت رابطه مثبتی دارد (۱۵). برونگرایی نیز مؤلفه‌ای است که به‌نظر می‌رسد ارتباط آن با اعتقادات مذهبی در حاله‌ای از ابهام و بسیار پیچیده است. در حقیقت پژوهش‌های مختلف به نتایج متناقضی دست یافته‌اند (۲۱). نتایج برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که افرادی که دارای شخصیت برون‌گرای هیجانی هستند در مراسمات مذهبی شرکت نمی‌کنند یا کمتر شرکت می‌کنند (۲۲). نتایج این تحقیقات حاکی از آن است که بین مذهب مندی و عمل به باورهای دینی و برونگرایی رابطه منفی وجود دارد؛ یعنی هر چه میزان مذهبی بودن فرد بیشتر باشد، برونگرایی او کمتر است (۲۳).

بر اساس ادبیات موجود فرض این پژوهش بر این مبنی است که میان پنج بعد شخصیتی و شکل‌گیری رابطه عاطفی زود هنگام و عقاید مذهبی رابطه وجود دارد و در حقیقت ابعاد شخصیتی هم به شکل مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم با واسطه‌گری عقاید مذهبی بر شکل‌گیری روابط عاطفی اثرگذار هستند. هدف این پژوهش نیز بررسی شکل‌گیری روابط عاطفی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با واسطه‌گری عقاید مذهبی است که به استناد مدل نظری پژوهش با استفاده از تحلیل مسیر برآزش شده است.

متعالی در دین‌پذیری افراد مؤثر هستند (۱۶). با این حال تفاوت‌های فردی ممکن است به تنهایی یا در تعامل با عوامل موقعیتی در میزان دین‌پذیری افراد نقش داشته باشند؛ لذا ویژگی‌های شخصیتی کاندیدای مهمی برای توضیح تفاوت‌های فردی دین‌داری محسوب می‌شوند. در بسیاری از پژوهش‌ها رابطه مثبتی میان مذهبی بودن با توافق‌پذیری و وظیفه‌گرایی دیده شده که البته اندازه اثر آن بسیار کوچک بوده است (۱۷). درخصوص روان‌رنجورخویی و مذهبی بودن نیز اگرچه ارتباط واضحی تصریح نشده است اما به نظر می‌رسد که گروه‌های مذهبی از لحاظ ثبات هیجانی وضعیت بهتری نسبت به گروه‌های غیر مذهبی داشته باشند (۱۸).

باز بودن به تجربه‌های جدید نیز با مذهبی بودن (بنیادگرایی^۵) ارتباط منفی دارد یعنی هرچه فرد در ویژگی شخصیتی گشودگی بالاتر باشد در مذهبی بودن پایین‌تر خواهد بود و برعکس (۱۷). به طور کلی به نظر می‌رسد بعد شخصیتی گشودگی با دینداری و معنویت در تفاوت و تضاد است (۱۹). در واقع افراد مذهبی کمتر به دنبال به چالش کشیدن نظام اعتقادی خود با منابع اطاعتی مغایر هستند و اجتناب از خطر در آنها از افرادی که مذهبی نیستند بالاتر است (۲۰). هنینگسگارد^۶ در سال ۲۰۰۸ در پژوهش فراثحیل خود نشان داد که باز بودن به تجربه با بنیادگرایی دینی رابطه منفی و با



نمودار ۱- مدل مفهومی روابط مستقیم و غیرمستقیم میان ویژگی‌های شخصیتی و روابط عاطفی زود هنگام با میانجی‌گری اعتقادات مذهبی

^۵ Fundamentalism

^۶ Henningsgaard JM

مواد و روش‌ها

طرح پژوهش: روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و تحلیل مسیر بود.

آزمودنی‌ها: جامعه آماری این پژوهش کلیه نوجوانان پسر دبیرستانی متوسطه دوم شهر همدان در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. حجم نمونه در این پژوهش با رویکرد تحلیل مسیر ۲۰۰ دانش آموز مقطع متوسطه دوم در محدوده سنی ۱۶ الی ۱۸ سال تعیین شد که با استفاده از روش نمونه‌گیری دردسترس و گلوله برفی انتخاب شدند. سپس سه پرسشنامه شخصیت پنج عاملی نئو، جهت‌گیری مذهبی آلپورت و نگرش به ارتباط قبل از ازدواج جهت جمع‌آوری داده‌ها از طریق فضای مجازی در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت. در این پژوهش ملاحظات اخلاقی همچون محرمانه ماندن اطلاعات شرکت‌کنندگان، دریافت رضایت‌نامه به صورت الکترونیکی و عدم انجام مداخلات اضافی رعایت شده است.

ابزار: ۱- پرسشنامه پنج عاملی نئو: توسط کاستا و مک کری^۷ در سال ۱۹۹۸ ساخته شد و شامل ۶۰ گویه است که پنج خرده مقیاس را در یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پنج ویژگی شخصیتی شامل روان‌آزردگی (N) برون‌گرایی (E) گشودگی به تجربه (O) توافق‌پذیری (A) و وظیفه‌گرایی (C) هر یک با ۱۲ ماده سنجیده می‌شوند. سازندگان اصلی برای این ابزار ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه ۰/۶۸ تا ۰/۸۶ و همبستگی این ابزار را با پرسشنامه شخصیتی مینه‌سوتا به‌عنوان شاخصی از روایی مناسب گزارش نموده‌اند (۲۴). در ایران گروسی و همکاران برای این ابزار آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۷ تا ۰/۵۶ گزارش کرده‌اند (۲۴).

۲- پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت: آلپورت و رأس^۸ در سال ۱۹۵۰ این مقیاس را جهت سنجش جهت‌گیری‌های بیرونی و درونی مذهب تهیه کردند که شامل ۲۱ گویه است. گویه‌های ۱ الی ۱۲ جهت‌گیری مذهبی بیرونی و گویه‌های ۱۳ الی ۲۱ جهت‌گیری درونی را در یک مقیاس چهار درجه‌ای از کاملاً مخافم تا کاملاً موافقم ارزیابی می‌کنند. این مقیاس در ایران همسانی درونی آن توسط مختاری و همکاران و با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۱ و پایایی بازآزمایی آن ۰/۷۴ بوده است (۲۵).

۳- پرسشنامه نگرش و گرایش به ارتباط قبل از ازدواج: این پرسشنامه توسط کردلو ساخته شده و میزان موافقت افراد را برای ارتباطات خارج از چهارچوب با دوستان غیر همجنس بررسی می‌کند و ۲۵ گویه دارد که سوالات ۵، ۸، ۴، معکوس نمره‌گذاری می‌شوند و آلفای کرونباخ آن در پژوهش یاریاری و همکاران ۰/۹۳ گزارش شده است (۲۶).

یافته‌ها

در این قسمت ابتدا شاخص‌های توصیفی ارائه و سپس ماتریس همبستگی ساده بین ویژگی‌های شخصیتی، اعتقاد مذهبی و رابطه عاطفی آزمودنی‌ها معرفی می‌شود و به دنبال آن تحلیل مسیر مدل نظری متغیرهای فوق می‌آید در این پژوهش برای تحلیل داده‌های پارامتریک از نرم افزار LISREL نسخه ۲۰۱۰ استفاده شده است. در این پژوهش ۲۰۰ دانش آموز مقطع متوسطه دوم شرکت کردند که میانگین سنی آن‌ها ۱۶/۹۹ $SD=0.817$ و دامنه ۱۶-۱۸ بود.

یافته‌های جدول ۲ رابطه و ضریب همبستگی بین ویژگی‌های شخصیتی، اعتقاد مذهبی و ارتباط عاطفی را نشان می‌دهد چنانکه در جدول ۲ نشان می‌دهد

جدول ۱- میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد

متغیر	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد
برون‌گرایی	۱۶/۰۱۳۷	۲۷/۴۲۰۰	۲۰۰
گشودگی	۵/۴۹۸۰۶	۲۶/۴۵۰۰	۲۰۰
روان‌رنجوری	۱۱/۹۶۵۹۴	۲۰/۳۹۰۰	۲۰۰
توافق	۱۱/۱۷۱۶۶	۲۸/۰۹۰۰	۲۰۰
وظیفه‌شناسی	۱۵/۶۱۱۹۰	۳۱/۵۸۵۰	۲۰۰
اعتقاد مذهبی	۴/۹۵۴۲۵	۱۶/۵۹۰۰	۲۰۰
ارتباط عاطفی	۲۹/۱۹۳۰۳	۷۶/۷۸۰۰	۲۰۰

⁷ Costa Jr PT, McCrae RR

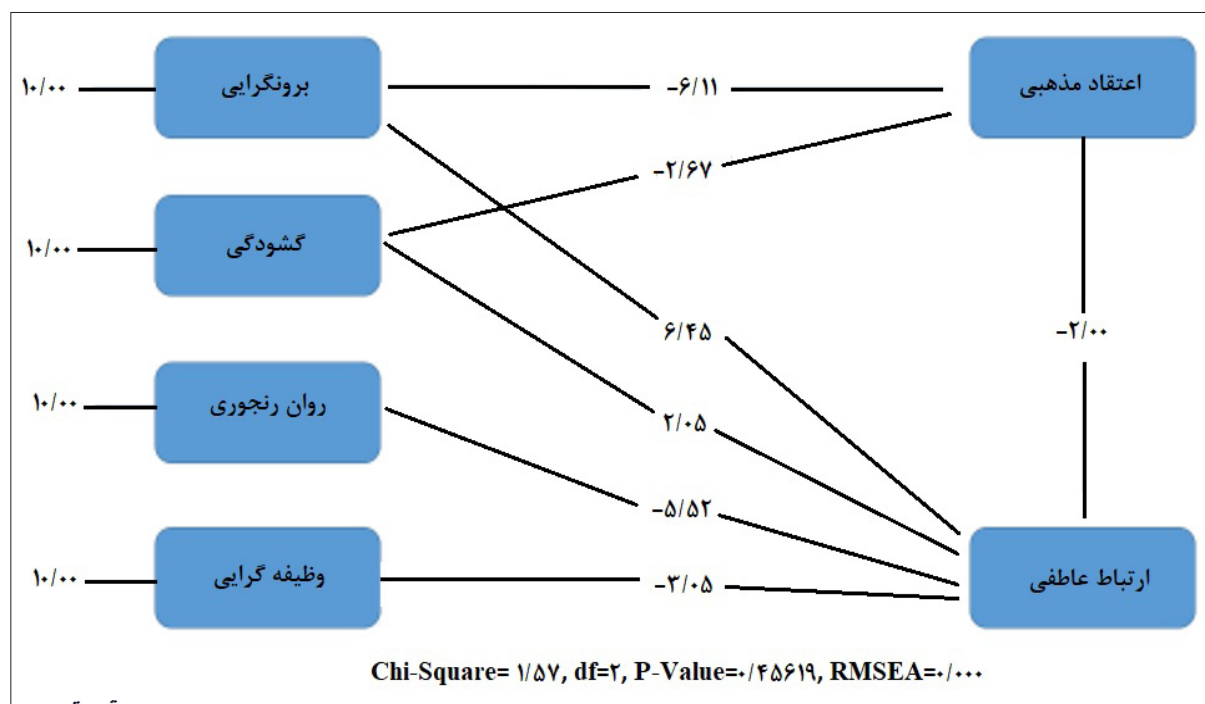
⁸ Allport & Ross

نشان می‌دهد. خروجی مدل تحلیل مسیر بیانگر آن است که ابعاد شخصیتی برون‌گرایی ($R=0/45$)، گشودگی ($R=0/205$)، روان‌رنجوری ($R=0/52$) و وظیفه‌گرایی ($R=0/305$) به صورت مستقیم و معنی‌دار با ارتباط عاطفی مرتبط دارند که البته این تأثیر در برون‌گرایی و گشودگی مثبت و در روان‌رنجوری و وظیفه‌گرایی منفی است. همچنین تنها دو بعد شخصیتی برون‌گرایی ($R=0/11$) و گشودگی ($R=0/267$) دارای اثر معنی‌دار بر روی متغیر میانجی یعنی اعتقاد مذهبی هستند که این اثر منفی است و اعتقاد مذهبی ($R=0/20$) نیز دارای اثر منفی معنی‌دار بر روی متغیر روابط عاطفی است. چون بعد توافق با ارتباط عاطفی و اعتقاد مذهبی رابطه معنی‌دار نداشته از مدل حذف شده است.

بین ویژگی‌های شخصیتی، برون‌گرایی ($R=0/891$)، گشودگی ($R=0/938$)، روان‌رنجوری ($R=0/877$)، وظیفه‌گرایی ($R=0/864$) رابطه معنی‌دار با متغیر اعتقاد مذهبی وجود دارد و بین ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی ($R=0/971$)، گشودگی ($R=0/874$)، روان‌رنجوری ($R=0/968$) و وظیفه‌گرایی ($R=0/928$) رابطه معنی‌دار با متغیر روابط عاطفی دیده می‌شود. بعد توافق با ارتباط عاطفی و اعتقاد مذهبی رابطه معنی‌دار نداشت. برای تعیین میزان تأثیرها ویژگی‌های شخصیتی بر اعتقاد مذهبی و ارتباط عاطفی و تأثیر اعتقاد مذهبی بر ارتباط عاطفی از روش آماری تحلیل مسیر استفاده شد که نمودار ۲ نوع تأثیرات متغیرها را بر یکدیگر

جدول ۲- همبستگی بین اعتقاد مذهبی، ارتباط عاطفی، برون‌گرایی، گشودگی، روان‌رنجوری و وظیفه‌گرایی

متغیر	اعتقاد مذهبی	ارتباط عاطفی	برون‌گرایی	گشودگی به تجربه	روان‌رنجوری	وظیفه‌گرایی
اعتقاد مذهبی	۱/۰۰۰					
ارتباط عاطفی	-۰/۸۸۳	۱/۰۰۰				
برون‌گرایی	-۰/۸۹۱	۰/۹۷۱	۱/۰۰۰			
گشودگی به تجربه	۰/۹۳۸	۰/۸۷۴	۰/۹۵۲	۱/۰۰۰		
روان‌رنجوری	-۰/۸۷۷	۰/۹۶۸	۰/۹۷۹	-۰/۹۴۸	۱/۰۰۰	
وظیفه‌گرایی	-۰/۸۶۴	۰/۹۲۸	۰/۹۶۱	-۰/۹۴۴	۰/۹۵۷	۱/۰۰۰



نمودار ۲- خروجی مدل تحلیل مسیر روابط میان ویژگی‌های شخصیتی و رابطه عاطفی زودهنگام با میانجی‌گری متغیر اعتقاد مذهبی

بحث و نتیجه گیری

پنج عامل بزرگ شخصیتی شامل؛ برونگرایی، روان رنجوری، گشودگی به تجربه، با وجدان بودن و توافق پذیری می باشد که هر عامل پیامدهای مختلفی در موفقیت تحصیلی، سلامت جسمی و بهزیستی روانشناختی، حرفه ای و روابط اجتماعی دارد (۲۷). این پژوهش نیز به دنبال بررسی اثر این ابعاد شخصیتی بر متغیر ارتباط عاطفی با تأثیر بر متغیر میانجی اعتقاد مذهبی در میان دانش آموزان پسر دبیرستانی بود. در واقع فرضیه این پژوهش به این صورت ترسیم شده است که ابعاد شخصیتی هم به صورت مستقیم بر رابطه عاطفی زود هنگام اثر می گذارند و هم به صورت غیرمستقیم با تأثیر بر روی متغیر واسطه ای به نام اعتقاد مذهبی بر روی رابطه عاطفی اثرگذار هستند. نتایج این پژوهش نشان داد از میان ابعاد شخصیتی به غیر از بعد توافق دیگر ابعاد شخصیت شامل برونگرایی، گشودگی، روان رنجوری و وظیفه گرایی بر رابطه عاطفی به صورت معنی دار اثرگذار هستند و از این میان تنها بعد شخصیتی برونگرایی و گشودگی با تأثیر در متغیر واسطه ای اعتقاد مذهبی بر متغیر رابطه عاطفی زود هنگام اثر معنی دار می گذارند و ابعاد روان رنجوری و وظیفه گرایی تنها به صورت مستقیم دارای اثری منفی بر رابطه عاطفی

جدول ۳ شاخص های برازش مدل را نشان می دهد. شاخص ریشه میانگین مربعات خطای تقریب (RMSEA) کمتر از ۰/۰۸ است که نشان از برازش مناسب مدل می باشد. شاخص برازش مقایسه ای (CFI)، شاخص تناسب هنجار (NFI)، شاخص نیکویی برازش (GFI) و شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI) همگی بالای ۰/۹۰ هستند که برای برازش مدل مقادیر مطلوبی هستند. همچنین مقدار خی دو نسبی (کای دو تقسیم بر درجه آزادی)، یعنی (۳/۱۵۷) برای برازش کلی مدل قابل پذیرش بوده و یک مدل مناسب را نشان می دهد. در مجموع مقادیر شاخص های برازش نشان از برازش مدل می باشد.

جدول ۴ اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کلی متغیرهای شخصیتی را بر روی متغیر روابط عاطفی نشان می دهد. از بین ابعاد شخصیتی تنها دو بعد برونگرایی و گشودگی هم دارای اثر مستقیم و هم اثر غیر مستقیم بر روابط عاطفی هستند که این به این معناست که این دو بعد شخصیت علاوه بر اثر مستقیم بر روابط عاطفی با اثرگذاری بر متغیر اعتقاد مذهبی به صورت غیرمستقیم نیز بر روی متغیر روابط عاطفی اثرگذار هستند و دیگر ابعاد شخصیتی تنها به صورت مستقیم بر روابط عاطفی اثر دارند و تأثیری روی اعتقاد مذهبی ندارند.

جدول ۳- شاخص های برازش مدل تحلیل مسیر

شاخص برازش	χ^2	df	RMSEA	GFI	NFI	CFI
مقدار	۱/۵۷	۲	۰/۰۰۰	۰/۹۹۹	۰/۹۹۹	۱/۰۰۰

تصویر ۱

جدول ۴- اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کلی ویژگی های شخصیتی، اعتقاد مذهبی و ارتباط عاطفی

متغیر	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل	ضریب مسیر	P
برونگرایی	۶/۴۵	۱۲/۲۲	۱۸/۶۷	۰/۰۸۶	۰/۰۰۰
گشودگی	۲/۰۵	۵/۲۸	۷/۳۳	۰/۰۵۸	۰/۰۰۸
روان رنجوری	-۵/۵۲	-	-۵/۵۲	۰/۰۷۷	۰/۰۰۰
وظیفه شناسی	-۳/۰۵	-	-۳/۰۵	۰/۰۵۸	۰/۰۰۳
اعتقاد مذهبی	-۲/۰۰	-	-۲/۰۰	۰/۰۳۴	۰/۴۸۰

تصویر ۲

تجربه دارند، کنجکاو و خلاق‌اند و در مقایسه با افراد بسته، احساسات مثبت و منفی فراوانی دارند. تبیینی که می‌توان در ارتباط با این نتیجه اشاره کرد این است که صفات کنجکاو و حساسیت هیجانی در افراد تجربه پذیر، احتمالاً می‌تواند دلیل خوبی برای جذب شدن این افراد به سمت رفتارهای عاطفی زود هنگام باشد (۲۹).

در خصوص ارتباط منفی گشودگی به تجربه با اعتقاد مذهبی باید یادآور شد که این بعد شخصیتی دارای دو دسته مؤلفه است. ویژگی‌های مانند آزاداندیشی و فرهیختگی احتمالاً ویژگی‌هایی هستند که افراد را به سمت پذیرش عقاید مذهبی و اخلاقی سوق می‌دهند؛ اما ویژگی‌هایی مانند خیال‌پردازی، کنجکاو و نامتعارف بودن به صورت عکس عمل می‌کنند و احتمالاً رابطه منفی با پذیرش عقاید مذهبی و اخلاقی دارند (۲۱).

در خصوص متغیر میناجی اعتقاد مذهبی که واسطه‌ای بین ویژگی شخصیتی و رابطه عاطفی زود هنگام است و بین اعتقاد مذهبی و رابطه عاطفی زود هنگام یک رابطه معکوس وجود دارد این گونه تبیین می‌شود که دین به منزله ساختاری گسترده شامل عناصری از خویشتن داری است، زیرا راهنمایی‌ها و قواعد خاص اخلاقی را به‌منظور کنترل خود و امتناع از برخی رفتارها در اختیار فرد قرار می‌دهد. دین می‌تواند در فرایند اکتساب و درونی سازی به ساختارهای شخصیتی سالم‌تر و مطلوب‌تر منجر شود (۳۰). در واقع دین حقیقتی است که در سرتاسر زندگی افراد حضور جدی و قابل توجهی دارد و مانند یک سپر در برابر استرس‌های زندگی عمل می‌کند و به سلامت روان فرد کمک می‌کنند (۳۱، ۳۲). در این زمینه چارچوب‌های دینی، الگویی را ارائه می‌دهند که به شکل‌گیری ویژگی‌های تعدیل یافت تر شخصیتی منجر می‌شود و یا آموزه‌های دین امکان شکل‌گیری الگوی شخصیتی تکامل یافته تر را فراهم می‌کند. دین می‌تواند بر گرایش به رفتارهای پرخطر از طریق برقراری یک نظم اخلاقی اثر بگذارد. دین راهنمایی‌ها یا قواعد خاص اخلاقی به‌منظور کنترل خویشتن و عفت از قبیل امتناع از روابط بی‌قیدوبند را در اختیار فرد قرار می‌دهد. علاوه بر این، دین به تسهیل تجربه معنوی کمک می‌کند و تجربه معنوی نیز می‌تواند تعهدات اخلاقی را تحکیم بخشد و از این راه مانع انحرافات اجتماعی شود (۳۰).

سازوکار دیگر تأثیر دین آن است که می‌تواند از طریق مهارت‌ها و دانش‌هایی که فرد در طی زندگی خود کسب می‌کند، از رفتارهای پرخطر پیشگیری

هستند. دو بعد برونگرایی و گشودگی باعث اثرگذاری منفی بر متغیر اعتقاد مذهبی می‌شوند و اعتقاد مذهبی نیز به نوبه خود به صورت منفی بر رابطه عاطفی زود هنگام اثرگذاری می‌نماید. به عبارت دیگر افزایش نمره فرد در بعد برونگرایی و گشودگی به تجربه به صورت معکوس موجب کاهش نمره فرد در اعتقادات مذهبی می‌شود و کاهش اعتقادات مذهبی نیز به صورت معکوس منجر به افزایش رابطه عاطفی زود هنگام در بین نوجوانان پسر مقطع متوسطه دوم می‌شود.

نتایج پژوهش حاضر به صورت ضمنی با یافته‌های پژوهش جزایری و همکاران همسو است. آن‌ها در تحقیق خود به بررسی مقایسه عامل‌های شخصیتی و دینداری درونی و بیرونی نوجوانان با و بدون رفتارهای پرخطر پرداختند. بدین منظور آنها نمونه‌ای شامل ۳۳۸ نفر نوجوان دارای رفتار پرخطر از جمله رفتارهای جنسی را مورد بررسی قرار دادند که یافته‌های آن‌ها حاکی بود بین ویژگی‌های شخصیتی و دینداری نوجوانان با و بدون رفتار پرخطر تفاوت معنی‌دار وجود دارد. به عبارت دیگر ابعاد شخصیتی و میزان اعتقادات مذهبی افراد در گرایش آن‌ها به سوی رفتارهای پرخطر مانند رفتارهای عاطفی و جنسی زود هنگام اثرگذار است. به عبارت دیگر، میانگین نمرات نوجوانان با رفتارهای پرخطر در عامل‌های شخصیتی تجربه پذیری، برونگرایی و عدم اعتقاد به باورهای مذهبی بالاتر از میانگین نوجوانان بدون رفتارهای پرخطر است (۲۸). از سوی دیگر نتایج این تحقیق با یافته‌های پژوهش بشلیده و همکاران ناهمسو است. آن‌ها با بررسی ۲۲۶ دانشجو نشان دادند که بین سبک شخصیتی گشودگی و عقاید مذهبی ارتباط معنی‌دار وجود ندارد و برونگرایی نیز با عقاید مذهبی دارای ارتباط معنی‌دار و مثبت است (۲۱). این در حالی است که در پژوهش حاضر بین برونگرایی و گشودگی با عقاید مذهبی ارتباط منفی و معکوسی به دست آمده است.

در تبیین یافته‌های پژوهش در خصوص رابطه مثبت میان ویژگی‌های شخصیتی و رابطه عاطفی زود هنگام در نوجوانان می‌توان گفت مشخصه‌های تمایل به معاشرت، خون گرمی، جراتمندی، جستجوی محرک و فعال بودن در افراد برونگرا می‌تواند در سوق دادن افراد به سمت ارتکاب رفتارهای پرخطر اثرگذار باشد. به نظر می‌رسد این افراد برای داشتن تجارب تازه و هیجان‌آمیز حتی دارای درجاتی از خطرات اجتماعی و فیزیکی، کنجکاو و مشتاق و با دل و جرات باشند. همچنین افراد با تجربه پذیری بالا، زندگی سرشار از

این پژوهش مانند سایر پژوهش‌های حوزه علوم انسانی دارای برخی محدودیت‌هاست. ازجمله اینکه نمونه‌گیری در این پژوهش در زمان همه‌گیری بیماری COVID 19 انجام شد که دانش‌آموزان در مدارس حضور نداشتند و از طریق فضای مجازی به تحصیل می‌پرداختند. لذا پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آینده جهت تعمیم بهتر نتایج از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی استفاده شود.

کند. دین می‌تواند یک نظام معنایی شامل هدفدار بودن زندگی و احساس خودارزشمندی مثبت، بنا کند. این نظام معنایی می‌تواند مانع از خطرپذیری و رفتار هیجان‌طلبانه و در نهایت به کاهش رفتارهای پرخطر در فرد منجر شود. بنابراین، به نظر می‌رسد افراد دارای باورهای دینی، دین را در مرکز هویت خویش و عامل اصلی انگیزش در زندگی خود می‌دانند (۷).

منابع

1. Khodabakhshi-Koolae A. The Relationship of self-control and religious orientation to attitude toward pre-marital relations. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2017; 3(4): 7-20.
2. Connolly J, Craig W, Goldberg A, Pepler D. Mixed-gender groups, dating, and romantic relationships in early adolescence. *Journal of research on adolescence*. 2004; 14(2): 185-207.
3. Doughty SE, McHale SM, Feinberg ME. Sibling experiences as predictors of romantic relationship qualities in adolescence. *Journal of Family Issues*. 2015; 36(5): 589-608.
4. Collins WA. More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of research on adolescence*. 2003; 13(1): 1-24.
5. Boisvert S, Poulin F. Romantic relationship patterns from adolescence to emerging adulthood: Associations with family and peer experiences in early adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*. 2016; 45(5): 945-58.
6. Chabokinejad Z, Husseiniyan S. Study on the Relationship Between Spiritual Intelligence and Religious Attitude among Female Students. *Shiite Women*. 2013; 26: 33-48.
7. Smith C. Theorizing religious effects among American adolescents. *Journal for the scientific study of religion*. 2003; 42(1): 17-30.
8. Sinha J, Cnaan R. Exploring the impact of a faith-based demonstration program for at-risk youth. Washington, DC: Administration for Children and Families, Health and Human; 2004.
9. Ganth DB, Kadiravan S. Psychosocial determinants of romantic inclination among Indian youth. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*. 2017; 11(1): 22-39.
10. Hines DA, Saudino KJ. Personality and intimate partner aggression in dating relationships: the role of the "Big Five". *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*. 2008; 34(6): 593-604.
11. Costa Jr PT, McCrae RR. Revised NEO personality inventory (NEO-PI-R) and NEO five-factor (NEO-FFI) inventory professional manual. Odessa, FL: PAR. 1992.
12. McCrae R, Costa Jr P. The five-factor theory of personality. In OP John, RW Robins, & LA Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 159-181). New York: Guilford. 2008.
13. Nicholson N, Soane E, Fenton-O'Creevy M, Willman P. Personality and domain-specific risk taking. *Journal of Risk Research*. 2005; 8 (2): 157-76.
14. Vollrath M, Torgersen S. Who takes health risks? A probe into eight personality types. *Personality and individual differences*. 2002; 32(7): 1185-97.
15. Henningsgaard JM, Arnau RC. Relationships between religiosity, spirituality, and personality: A multivariate analysis. *Personality and individual Differences*. 2008; 45(8): 703-8.
16. Granqvist P, Mikulincer M, Shaver PR. Religion as attachment: Normative processes and individual differences. *Personality and Social Psychology Review*. 2010. 14 (1): 49-59.
17. Saroglou V. Religiousness as a cultural adaptation of basic traits: A five-factor model perspective. *Personality and social psychology review*. 2010; 14(1): 108-25.
18. Cornish MA, Wade NG. Spirituality and religion in group counseling: A literature review with practice guidelines. *Professional Psychology: Research and Practice*. 2010; 41(5): 398.
19. Paul Williamson W, Hood Jr RW, Ahmad A, Sadiq M, Hill PC. The Intratextual Fundamentalism Scale: Cross-cultural application, validity evidence, and relationship with religious orientation and the Big 5 factor markers. *Mental Health, Religion & Culture*. 2010; 13(7-8): 721-47.
20. Miller AS, Hoffmann JP. Risk and religion: An explanation of gender differences in religiosity. *Journal for the scientific study of religion*. 1995: 63-75.
21. Beshlideh K, Hashemi s, Charkhabi M, Damiri H. The relationship between personality traits and religious attitudes in talented students. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2011; 5(2): 157-63.

22. Khodayari Fard m, Ghobari Bonab b,. Shokouhi Yekta m. The Domain of Psychological Researches on Religion. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology. 2001; 6(4): 45-54.
23. Sheibani H, Narimani M, Moharami J. Investigating the relationship between religious orientation and personality traits in students of Islamic Azad University and Payam Noor in Damghan city. Culture in The Islamic University. 2015; 5(14): 55-76.
24. Garousi Farshi M, Mehryar A, Ghazi Tabatabaei M. Application of the neopir test and analytic evaluation of it. JOURNAL OF HUMANITIES. 2001; 11(39): 173-98.
25. Mokhtari H, Alahyari H, Rasolzade tabatabaee S. The relationship between religious orientation and stress levels. Journal of psychology. 2002; 5(1): 56-67.
26. Yaryari F, Keshavarzi F, Rasooli A. Prediction of High-Risk Behaviors in Adolescents Based on Metacognitive Beliefs and Attitude toward Premarital Relationships. Research in mental health. 2014; 2(9): 26-32.
27. Moshirian Farahi S M , Asghari Ebrahimabad M J, Gorji A, , Bigdeli I. Psychometric Features of the Big-Five Personality Questionnaire for Children and Adolescence in Mashhad. The Neuroscience Journal of Shefaye khatam. 2018; 7(1): 13-22.
28. Jazayeri SS, Asgharnezhad A, Khaghani M. Comparison of the personality components and the internal and external religious beliefs of adolescents with and without high-risk behaviors. Cultural Psychology. 2020; 3(2): 54-71.
29. Harris K, Vazire S. On friendship development and the Big Five personality traits. Social and Personality Psychology Compass. 2016; 10(11): 647-67.
30. Asadi M, rezaee nejad S, Miri M. The relationship between religiosity and demographic factors with the tendency to violence and high-risk sexual behavior in male and female students. Women and family studies. 2011; 3(12): 13-25.
31. Einy S, Hashemi Z. The Role of Religious Coping, Spiritual Intelligence, and Spiritual Well-being in Predicting the Perceived Stress of Patients with Cancer. The Neuroscience Journal of Shefaye khatam. 2020; 8(3): 71-79.
32. Farahbakhsh Beh S, Mehrinejad S A, Moazedian A. Structural Model of Quality of Life in Patients with Breast Cancer: The Role of Psychological Hardiness, Religious Orientation, Perceived Social Protection and Self-Efficacy with Mediation of Resilience and Death Anxiety. The Neuroscience Journal of Shefaye khatam. 2019; 8(1): 87-97.